

2015-05-26

REMISSPROMEMORIA

FI Dnr 15-7062

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Förslag till ändring av föreskrifter om kontracykliskt buffertvärde

Sammanfattning

Finansinspektionen föreslår att den kontracykliska kapitalbufferten för Sverige ska höjas och att buffertvärdet ska fastställas till 1,5 procent givet nuvarande ekonomiska förutsättningar. Det kontracykliska buffertriktvärdet, som är ett led i fastställandet av buffertvärdet, ska fastställas till 1,5 procent. Det angivna kontracykliska buffertvärdet ska enligt förslaget tillämpas från och med den 27 juni 2016.

Finansinspektionen ska enligt 7 kap. 1 § lagen (2014:966) om kapitalbuffertar fastställa ett kontracykliskt buffertriktvärde och ett kontracykliskt buffertvärde varje kvartal. Det kontracykliska buffertvärdet ska tillämpas av kreditinstitut, värdepappersbolag, Svenska skeppshypotekskassan, fondbolag med diskretionär portföljförvaltning och förvaltare av alternativa investeringsfonder med tillstånd för diskretionär förvaltning av investeringsportföljer vid beräkningen av den företagspecifika kontracykliska kapitalbufferten.

Finansinspektionen bedömer att systemriskerna kopplade till finansiella obalanser har ökat något, både jämfört med september 2014 när bufferten sattes till 1 procent och jämfört med första kvartalet 2015 när Finansinspektionen beslutade att lämna bufferten oförändrad. Kredittillväxten i Sverige har accelererat och utlåningen till icke-finansiella företag har återhämtat sig till normala nivåer. Samtidigt är hushållens skuldsättning hög och utgörs till största del av bostadslån. Den uppåtgående trenden i hushållsutlåningen består och väntas fortsätta påverkas av de snabbt stigande bostadspriserna. Det finns därtill en risk att frånvaron av ett amorteringskrav kan bidra till något högre kredittillväxt och bostadspriser.

Sammantaget bedömer Finansinspektionen att det finns skäl att höja den kontracykliska kapitalbufferten för att öka motståndskraften i det finansiella systemet, och därmed förbättra dess möjligheter att hantera eventuella problem. Finansinspektionen föreslår därför att det kontracykliska buffertvärdet ska höjas till 1,5 procent.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Målet med regleringen	3
1.2	Nuvarande och kommande regelverk	3
1.3	Rättsliga förutsättningar	4
1.4	Ärendets beredning	4
2	Motivering och överväganden	4
2.1	Bakgrund	5
2.2	Det kontracykliska buffertriktvärdet	5
2.3	Andra kvantitativa indikatorer	6
2.4	Det kontracykliska buffertvärdet för Sverige	12
3	Konsekvenser	14
3.1	Konsekvenser för företagen	14
3.2	Konsekvenser för samhället och konsumenterna	16
3.3	Konsekvenser för Finansinspektionen	17
	Bilaga 1	18

1 Utgångspunkter

Finansinspektionen ska enligt 7 kap. 1 § lagen (2014:966) om kapitalbuffertar (buffertlagen) fastställa ett kontracykliskt buffertriktvärde och ett kontracykliskt buffertvärde varje kvartal. Det kontracykliska buffertriktvärdet ska användas som ett referensvärde för att fastställa det kontracykliska buffertvärdet, vilket ska ligga till grund för beräkningen av storleken på den företagspecifika kontracykliska kapitalbufferten enligt 6 kap. samma lag.

Det kontracykliska buffertvärde som Finansinspektionen fastställer med stöd av 7 kap. 1 § nämnda lag ska tillämpas av samtliga berörda institut. Finansinspektionens beslut att fastställa dessa värden utgör normgivning och ska därför ske i föreskriftsform.

De institut som omfattas av buffertlagen är kreditinstitut, värdepappersbolag, Svenska skeppshypotekskassan, fondbolag med diskretionär portföljförvaltning och förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIF-förvaltare) med tillstånd för diskretionär förvaltning av investeringsportföljer. I promemorian används begreppet bank som samlingsbegrepp för dessa institut.

1.1 Målet med regleringen

Syftet med den kontracykliska kapitalbufferten är att stärka bankernas motståndskraft och se till att banksystemet som helhet har tillräckligt med kapital för att upprätthålla flödet av krediter till hushåll och företag i lägen när störningar i det finansiella systemet skulle kunna ge upphov till en kreditåttstramning. Den kontracykliska kapitalbufferten är ett tidsvarierande kapitalkrav. Det innebär att bufferten ska byggas upp när finansiella obalanser och därmed systemriskerna riskerar att växa. I en påföljande lågkonjunktur eller vid stora förluster i bankerna kan dessa strama åt utlåningen, något som kan förstärka nedgången i ekonomin. I ett sådant läge kan buffertkravet minskas för att motverka åttstramningen i utlåningen.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

Riksdagen beslutade den 25 juni 2014 nya lagbestämmelser om förstärkta kapitaltäckningsregler, däribland buffertlagen. Lagbestämmelserna trädde huvudsakligen i kraft den 2 augusti 2014. Finansinspektionen beslutade den 8 september 2014 att meddela nya föreskrifter om kontracykliskt buffertvärde; Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2014:33) om kontracykliskt buffertvärde.¹ Föreskrifterna medförde att den kontracykliska kapitalbufferten för Sverige aktiverades. Enligt föreskrifterna ska det kontracykliska buffertvärdet vara 1 procent och tillämpas från och med den 13 september

¹ FI (2014), *Föreskrifter om kontracykliskt buffertvärde*. Publicerad på fi.se den 10 september 2014, FI Dnr 14-7010.

2015. Den 16 mars 2015 fattade Finansinspektionen sitt senaste kvartalsbeslut² där styrelsen fastställde att buffertvärdet på 1 procent alltså fortsätter att gälla.

1.3 Rättsliga förutsättningar

Finansinspektionen ska enligt 7 kap. 1 § buffertlagen för varje kvartal fastställa ett kontracykliskt buffertvärde och enligt förordningen (2014:993) om särskild tillsyn och kapitalbuffertar bemyndigas Finansinspektionen att meddela verkställighetsföreskrifter med anledning av denna bestämmelse.

1.4 Ärendets beredning

Enligt den kvartalsvisa processen³ för att bestämma det kontracykliska buffertvärdet kommer nya föreskrifter att meddelas när Finansinspektionen bedömer att det beslutade värdet behöver ändras. Inför en sådan ändring ska ett förslag till föreskrifter skickas ut på remiss. Om Finansinspektionen bedömer att värdet inte behöver ändras kommer Finansinspektionens styrelse att besluta om detta och beslutet offentliggörs på Finansinspektionens webbplats. Styrelsen kommer även att inför varje nytt beslut bestämma vilken inriktning som arbetet för att förbereda nästa beslut ska ha. Även detta meddelas på Finansinspektionens webbplats.

Nästa gång Finansinspektionen ska fatta ett beslut om kontracykliskt buffertvärde är den 22 juni 2015. Finansinspektionens styrelse fattade ett inriktningsbeslut den 20 april 2015 att påbörja ett arbete för att utreda om beslut om höjt buffertvärde bör tas i juni. Med anledning av detta har Finansinspektionen, utifrån den kvantitativa och kvalitativa analysen, gjort en bedömning av om det finns skäl som talar för att höja buffertvärdet eller om värdet bör behållas oförändrat.

2 Motivering och överväganden

Nedan ges en beskrivning av Finansinspektionens förslag och vilka överväganden som gjorts avseende föreskrifterna om kontracykliskt buffertvärde.

I detta avsnitt redogör Finansinspektionen för sitt ställningstagande avseende storleken på det kontracykliska buffertvärdet i Sverige. Kapitlet omfattar även en beskrivning av de avvägningar som gjorts rörande storleken på buffertvärdet givet de ekonomiska och finansiella förutsättningar som råder i nuläget.

² FI (2015), *Beslut om kontracykliskt buffertvärde*. Publicerad på fi.se den 17 mars 2015, FI Dnr 15-3226.

³ För en beskrivning av den kvartalsvisa processen för att bestämma det kontracykliska buffertvärdet se FI (2014), *Föreskrifter om kontracykliskt buffertvärde*. Publicerad på fi.se den 10 september 2014, FI Dnr 14-7010.

2.1 Bakgrund

Syftet med den kontracykliska kapitalbufferten är att stärka bankernas motståndskraft och se till att banksystemet som helhet har tillräckligt med kapital för att upprätthålla flödet av krediter till hushåll och företag i lägen när störningar i det finansiella systemet skulle kunna ge upphov till kreditåtstramning. Den kontracykliska kapitalbufferten ska byggas upp när finansiella obalanser och därmed systemriskerna riskerar att växa. I en påföljande lågkonjunktur eller vid stora förluster i bankerna kan dessa strama åt utlåningen, något som kan förstärka nedgången i ekonomin. I ett sådant läge kan buffertkravet minskas för att motverka åtstramningen i utlåningen.

Finansinspektionen fastställer det kontracykliska buffertvärdet för Sverige genom en kvalitativ bedömning som tar hänsyn till kvantitativa faktorer. Det kontracykliska buffertriktvärdet utgör en viktig, men inte avgörande, grund för denna bedömning. Finansinspektionen tar även hänsyn till andra kvantitativa variabler som är relevanta för att kunna bedöma de cykliska systemriskerna.

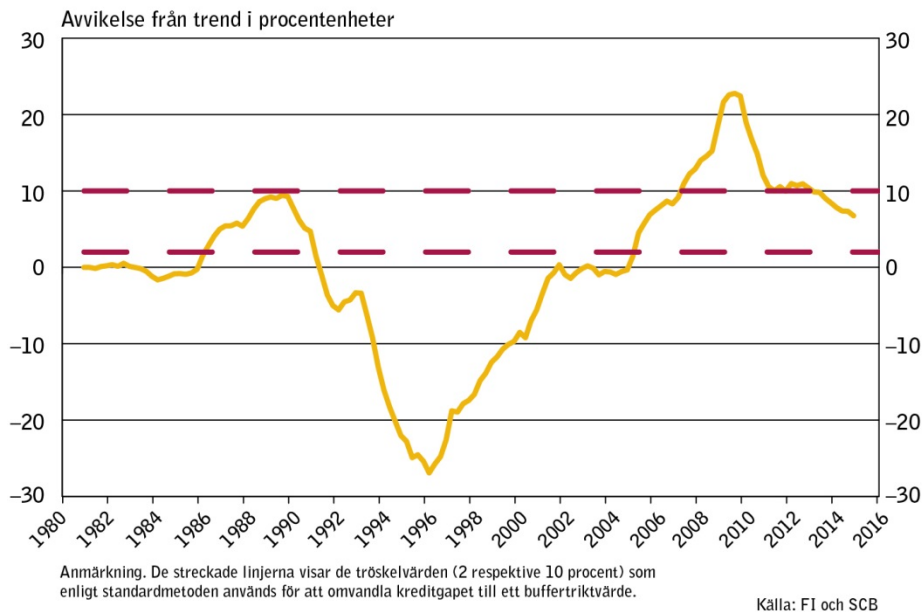
2.2 Det kontracykliska buffertriktvärdet

Buffertriktvärdet utgör utgångspunkten för Finansinspektionens analys och bedömning av det kontracykliska buffertvärdet i Sverige. Det finns dock ingen mekanisk koppling mellan buffertriktvärdet och nivån på den kontracykliska bufferten. Beslut om det kontracykliska buffertvärdet grundas på både kvantitativa och kvalitativa bedömningar av hållbarheten i kreditutvecklingen och nivån på systemriskerna. Finansinspektionen tar därför även hänsyn till andra relevanta variabler som kan signalera att de cykliska systemriskerna ökar eller minskar och kompletterar analysen med egna kvalitativa bedömningar.

Finansinspektionen beräknar det kontracykliska buffertriktvärdet i enlighet med Baselkommitténs standardmetod⁴ som bygger på kreditgapet, det vill säga hur mycket den totala utlåningen till hushåll och företag i förhållande till BNP avviker från sin långsiktiga trend. Enligt standardmetoden uppgick kreditgapet till 6,8 procent det fjärde kvartalet 2014, vilket är det senaste tillgängliga utfallet (se diagram 1).

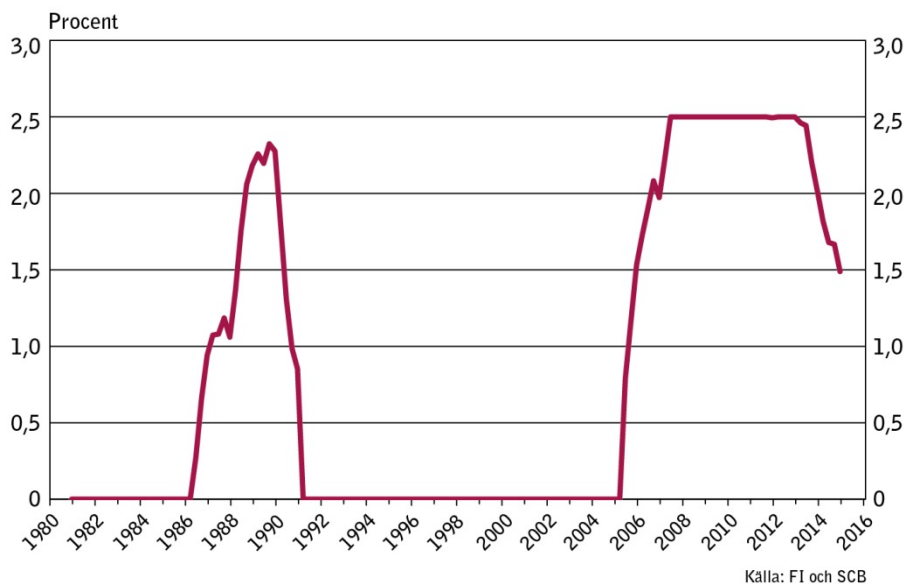
⁴ För mer information om standardmetoden se FI (2014), *Föreskrifter om kontracykliskt buffertvärde*. Publicerad på fi.se den 10 september 2014, FI Dnr 14-7010.

1 Kreditgapet enligt standardmetoden

Kreditgapet omvandlas till ett buffertriktvärde enligt en kvantitativ regel som anger hur kreditgapet och buffertriktvärdet förhåller sig till varandra. Ett kreditgap om 6,8 procent innebär att det kontracykliska buffertriktvärdet för Sverige är 1,5 procent (se diagram 2).

2 Buffertnivån enligt standardmetoden

2.3 Andra kvantitativa indikatorer

Finansinspektionen har valt att bevaka ett antal indikatorer som, utöver kreditgapet, bedöms relevanta för Sveriges del när det kontracykliska buffertvärdet ska fastställas. Dessa inkluderar olika mått på utvecklingen i utlåning till hushåll och företag, bostadspriser i förhållande till disponibel

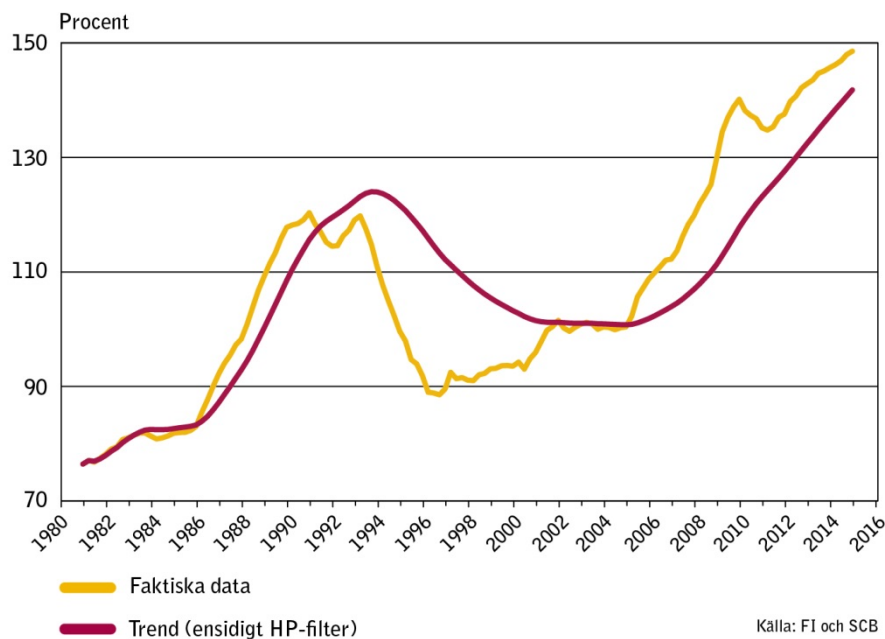
inkomst, bytesbalans och finansiellt sparande i offentlig sektor som andel av BNP, bankernas kapitalnivåer, hushållens räntekvot, och utvecklingen i reala aktiepriser.⁵

2.3.1 Kredittillväxten ökar

Utgångspunkten för Finansinspektionens bedömning av de cykliska systemriskerna är hur utlåningen till den icke-finansiella sektorn utvecklas över tid, både i sin helhet⁶ och i sina beståndsdelar (exempelvis utlåning till hushåll respektive företag). Utvecklingen i utlåning kan sedan relateras till andra storheter som BNP eller hushållens inkomstutveckling för att på så sätt bedöma om utvecklingen förefaller vara rimlig eller om den tyder på att obalanser håller på att byggas upp i det finansiella systemet.

Utlåningen till hushåll och företag fortsätter att öka i Sverige. Den totala utlåningen ökar dessutom snabbare än nominell BNP, och har gjort så sedan 2011 (se diagram 3).

3 Kredit i förhållande till BNP, faktiska data och trend

Under det fjärde kvartalet 2014 växte den totala utlåningen med 5,6 procent i årstakt (se tabell 1), vilket kan jämföras med den nominella BNP-tillväxten som uppgick till 3,5 procent under samma kvartal.

⁵ I bilaga 1 finns diagram över utvecklingen i dessa indikatorer.

⁶ För Sverige innefattar måttet på den totala privata utlåningen all utlåning till företag och hushåll som ges via monetära finansinstitut (MFI) och företagens totala marknadsfinansiering. Företagens marknadsfinansiering definieras som värdet av samtliga utestående företagsobligationer och certifikat som handlas på räntemarknaden.

1 Tillväxttakter i utlåning till hushåll och företag (exklusive resp. inklusive företagens marknadsfinansiering)

Årlig procentuell förändring

	Hushåll (MFI)	Företag (MFI)	Företag (marknad)	Företag (MFI+marknad)	Total utlåning
2013 kv 4	4,9	1,3	11,7	4,0	4,5
2014 kv 1	4,9	0,8	14,3	4,4	4,6
2014 kv 2	5,1	2,3	11,3	4,7	4,9
2014 kv 3	5,4	3,0	13,3	5,8	5,6
2014 kv 4	5,7	3,5	10,7	5,4	5,6

Anmärkning: MFI avser monetära finansinstitut

Källa: SCB

Utlåningen från monetära finansinstitut (MFI) till hushåll visar en fortsatt uppgående trend och tillväxttakten uppgick till 5,7 procent under det fjärde kvartalet 2014. Månadsstatistik från SCB visar dessutom att ökningstakten har tilltagit successivt sedan 2013. I mars 2015 hade den årliga tillväxttakten i utlåning till hushåll stigit till 6,4 procent (se tabell 2).

2 Tillväxttakter i MFI:s utlåning till hushåll och företag

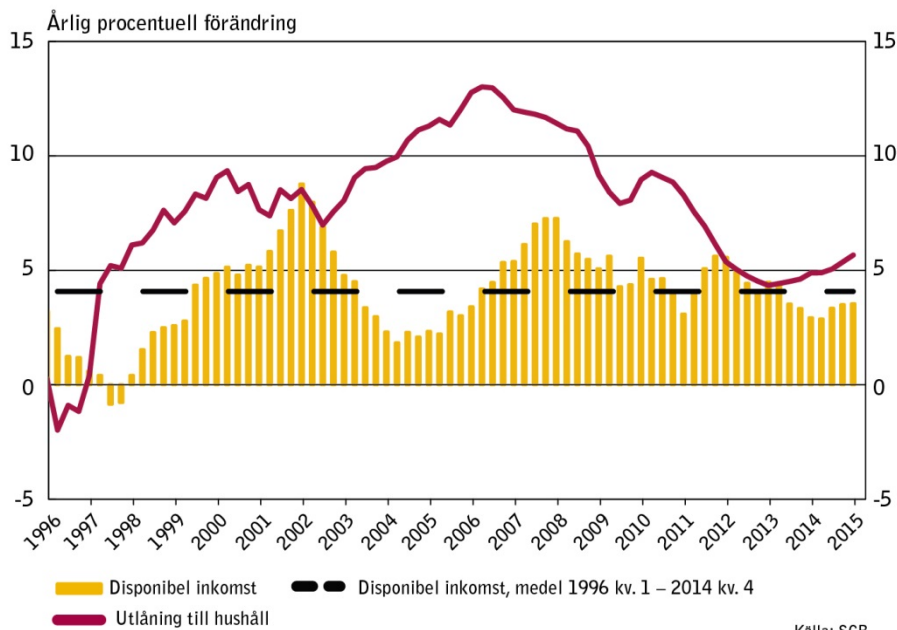
Årlig procentuell förändring

2015	Hushåll, totalt	Hushåll, bostad	Företag
Januari	6,1	6,4	4,4
Februari	6,2	6,6	5,0
Mars	6,4	6,8	4,7

Källa: SCB

Hushållens skuldsättning ökar även i förhållande till hushållens disponibla inkomst, vilken ökade med 3,6 procent under fjärde kvartalet 2014 (se diagram 4).

4 Tillväxttakten i utlåning till hushåll och nominell disponibel inkomst

Den accelererande utlåningen till hushållen är bland annat en följd av snabbt stigande huspriser. Kvoten mellan huspriser och disponibel inkomst har ökat ytterligare något under fjärde kvartalet 2014 jämfört med kvartalet innan (se diagram B 1.1). Statistik från SCB visar att småhuspriserna steg med 8 procent under tremånadersperioden februari – april 2015 på årsbasis, jämfört med motsvarande period ett år tidigare.⁷ Då utlåningen till hushåll till drygt 80 procent består av bostadslån, samtidigt som bostadspriserna fortsätter att öka snabbt, är det sannolikt att utlåningen till hushållen kommer att fortsätta att växa snabbare den närmaste tiden.

Snabbt stigande bostadspriser och ökande skuldsättning hos hushållen är en indikation på att sårbarheter håller på att byggas upp. Samtidigt har utlåningsräntorna till hushåll sjunkit succesivt, såväl för korta som för långa bindningstider. Det har en direkt koppling till hushållens räntekvot⁸ som är fortsatt mycket låg. I nuläget uppgår räntekostnaderna efter ränteavdrag till cirka 3,2 procent av den disponibla inkomsten (se diagram B 1.4). Dessutom visar Finansinspektionens stresstester att hushållen har betydande motståndskraft mot högre räntor, inkomstbortfall och fallande bostadspriser.⁹ Motståndskraften hos nya låntagare var under 2014 betydligt högre än 2013, då ett räntepåslag på 5 procentenheter innebar att dubbelt så många hushåll fick underskott. Sammantaget bedömer Finansinspektionen att de svenska hushållen har en betydande motståndskraft och att riskerna för stora kreditförluster kopplade till hushållens skuldsättning är fortsatt små.

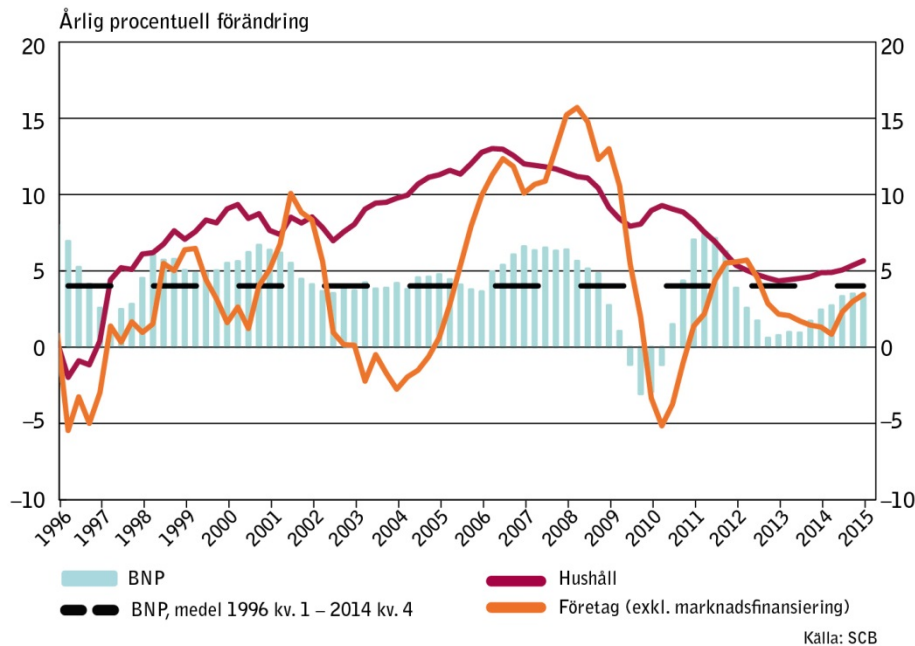
Utlåningen från MFI till icke-finansiella företag fortsätter att visa tecken på återhämtning och ökade med 3,5 procent under det fjärde kvartalet 2014, vilket var i nivå med nominell BNP-tillväxt (se diagram 5). Den senaste månadsstatistiken från SCB visar att MFI:s företagsutlåning fortsätter att accelerera och tillväxten uppgick till 4,7 procent i mars 2015 (se tabell 2).

⁷ Uppgifter från Mäklarstatistik visar att priset på bostadsrätterna i Sverige stigit med 6 procent den senaste 3-månadersperioden februari – april 2015 medan villapriset har ökat med 5 procent. På årsbasis är prisförändringen 13 procent för bostadsrätter och 12 procent för villor. Se <http://maklarstatistik.se/pressmeddelande/pm-2015-05-13.aspx>.

⁸ Räntekvoten visar hur stor andel av hushållens disponibelinkomst som spenderas på räntekostnader, det vill säga hushållens löpande kostnader för lån.

⁹ FI (2015), *Den svenska bolånemarknaden 2015*. Publicerad på fi.se den 14 april 2015, FI Dnr 14-8731.

5 Tillväxttakten i utlåning till hushåll respektive företag samt nominell BNP

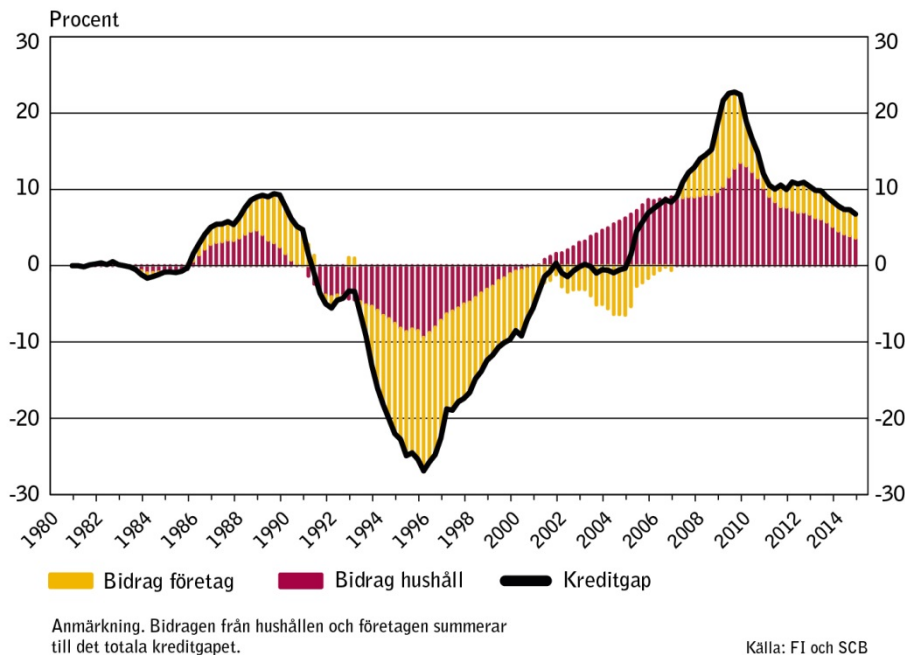

Precis som tidigare fortsätter marknadsfinansieringen att vara en allt viktigare finansieringskälla för icke-finansiella företag, även om tillväxttakten dämpats till 10,7 procent för fjärde kvartalet 2014. Sammantaget växte därför den totala utlåningen till företagen, som omfattar både utlåning från MFI och via marknadsfinansiering, något långsammare under fjärde kvartalet jämfört med kvartalet innan.

Utlåning till företagen växte dock med 5,4 procent vilket är snabbare än den nominella BNP-tillväxten. Den ökning i den totala företagsutlåningen som skedde under 2014 speglar sannolikt den starka investeringsuppgång som skedde under året. Konjunkturinstitutet förväntar att investeringstillväxten under 2015 och 2016 dämpas. Det är därmed sannolikt att företagens utlåningstillväxt inte fortsätter att öka i samma takt som under 2014.

Kreditillväxten till hushållssektorn har länge varit den drivande kraften bakom tillväxten i total utlåning i Sverige. Dess bidrag till det totala kreditgapet är fortfarande större än företagens utlåningstillväxt. Men till följd av accelerationen i tillväxten i företagsutlåning de senaste kvartalen bidrar den senare till en allt större del av det totala kreditgapet (se diagram 6).

6 Kreditgapet uppdelat på bidrag från hushåll respektive företag

Sammanfattningsvis visar siffrorna för det fjärde kvartalet 2014 på en snabbare årstakt i utlåning till hushåll men en något lägre årstakt i den totala företagsutlåningen. Det gör att tillväxttakten i den totala utlåningen till den privata sektorn förblev oförändrad på 5,6 procent (se tabell 1). Samtidigt visar den senaste statistiken att MFI:s utlåning till både hushåll och företag tilltar. I synnerhet hushållens skulder riskerar att accelerera än mer framöver i ljuset av fortsatt stigande huspriser.

2.3.2 Övriga indikatorer tyder inte på att systemriskerna har ökat märkbart

En genomgång av bankernas situation under det första kvartalet 2015 visar att bankerna fortsatt har bra lönsamhet och är välkapitaliserade (se diagram B 1.3).¹⁰ Motståndskraften i den svenska banksektorn är därmed fortsatt hög. Ett stort bytesbalansöverskott och, i jämförelse med många europeiska länder, stabila offentliga finanser tyder också på relativt små risker (se diagram B 1.2).

De reala aktiepriserna har stigit förhållandevis kraftigt sedan finanskrisen och i synnerhet sedan mitten av 2012 (diagram B 1.5). Det skulle kunna tolkas som att aktiemarknaden är övervärderad och att det finns en ökad risk för att marknaden felprissätter risk. Indikatoren bör dock tolkas med viss försiktighet eftersom en kraftig uppgång i reala aktiepriser inte nödvändigtvis behöver vara driven av eller kopplad till överdriven kreditgivning och systemriskupbyggnad. Finansinspektionen bedömer i nuläget att utvecklingen inte i sig är orimlig, bland annat i ljuset av låga räntor.

¹⁰ Se även FI (2015), *De svenska bankernas kapitalkrav, första kvartalet 2015*. Publicerad på fi.se den 22 maj 2015, FI Dnr 15-7395.

2.4 Det kontracykliska buffertvärdet för Sverige

Finansinspektionen föreslår att den kontracykliska kapitalbufferten för Sverige ska höjas och att buffertvärdet ska fastställas till 1,5 procent givet nuvarande ekonomiska förutsättningar. Det kontracykliska buffertriktvärdet för Sverige, som är ett led i fastställandet av buffertvärdet, föreslås fastställas till 1,5 procent.

2.4.1 Skälen för ställningstagandet

Syftet med den kontracykliska kapitalbufferten är att stärka bankernas motståndskraft i perioder när systemriskerna byggs upp. Genom att bygga upp kapitalbuffertar kan banksystemet stå starkare rustat inför eventuella störningar och en vikande konjunktur. Därmed kan banker fortsätta förse hushåll och företag med krediter. Bufferten ska byggas upp när kredittillväxten är överdrivet hög och riskerar att bygga upp systemriskerna. I en lågkonjunktur eller vid stora förluster i bankerna kan buffertkravet minskas för att motverka att en stramare utlåning förstärker nedgången i ekonomin.

De indikatorer som beskrivits ovan tyder på att kredittillväxten i dag är accelererande, men inte dramatiskt hög. Den totala utlåningen till den privata icke-finansiella sektorn fortsatte att öka under det fjärde kvartalet 2014, men tillväxttakten har avstannat och ligger på samma nivå som kvartalet före. Månadsstatistik och fortsatt stigande bostadspriser tyder dock på att tillväxttakten kan tillta de kommande kvartalen.

Analysen visar vidare att företagsutlåningen från MFI har återhämtat sig. Tillväxten ligger i nivå med den nominella BNP-tillväxten, en utveckling som anses vara rimlig. Företagen fortsätter därtill att i allt högre grad finansiera sig via marknaden. Företagens marknadsfinansiering uppvisar visserligen en hög tillväxttakt, men detta sker från relativt låga nivåer och årstakten minskade dessutom under det fjärde kvartalet 2014. Eftersom den totala utlåningen till företag under en relativt lång tid legat på en låg nivå bedömer Finansinspektionen inte denna utveckling som problematisk och det finns tecken på att företagsutlåningen kanske inte accelererar ytterligare framöver. Finansinspektionen gör därför bedömningen att utlåningstillväxten till företagssektorn inte är överdriven, men inte heller svag.

Samtidigt är hushållens skuldsättning hög och den uppåtgående trenden i hushållsutlåningen består. Därtill fortsätter utlåningen till hushållssektorn att växa snabbare än både nominell BNP och disponibel inkomst. En förklaring till detta är de allt högre bostadspriserna. Bostadslånen står för drygt 80 procent av den totala utlåningen till hushållen. Den årliga tillväxttakten för bostadslån låg på 6,8 procent i mars 2015 (se tabell 2). Den stigande skuldsättningen kopplad till ökande bostadspriser utgör därför en tilltagande risk.

Finansinspektionen bedömer att högre bostadspriser och den därtill kopplade ökningen i skuldsättningen i huvudsak ökar riskerna för den makroekonomiska

utvecklingen. Detta sker genom att riskerna för ett bostadsprisfall ökar, samtidigt som högt skuldsatta hushåll blir mer känsliga för ekonomiska påfrestningar.¹¹ Det var mot bakgrund av detta som Finansinspektionen i mars 2015 remitterade ett förslag om att införa ett amorteringskrav för nya bolån som skulle börja gälla från augusti 2015. Åtgärden syftade till att minska svenska hushålls känslighet för ekonomiska störningar som till exempel bostadsprisfall, och därmed göra den svenska ekonomin mer stabil. I några av remissvaren ifrågasattes om Finansinspektionen har stöd i lagstiftningen för att införa regler om amortering. Finansinspektionen konstaterade att myndighetens mandat att ta fram regler på området behöver förtydligas och beslutade därför att avvakta med det fortsatta regelarbetet.

I och med att ett amorteringskrav skulle få en dämpande effekt på bostadspriser och utlåningen till hushåll, och därmed på kreditgapet, så skulle det även bidra till att dämpa riskerna i det finansiella systemet. Eftersom Finansinspektionen vid fastställandet av buffertvärdet även tar hänsyn till andra åtgärder som vidtas för att hantera systemrisker skulle amorteringskravet kunna påverka detta beslut. Av motiveringen till det senaste beslutet¹² om kontracykliskt buffertvärde framgår också att det tilltänkta införandet av amorteringskravet var ett av skälen för att behålla buffertvärdet oförändrat.

Att det föreslagna amorteringskravet inte kommer att införas i augusti 2015 är således något som nu talar för en höjd kontracyklisk kapitalbuffert. Utan amorteringskravet blir kredittillväxten och bostadsprisökningarna sannolikt högre än de annars skulle vara. Finansinspektionen bedömer att ett uteblivet amorteringskrav innebär att den årliga kredittillväxten för hushållssektorn blir som mest 0,2–0,3 procentenheter högre under ett antal år än vad den skulle ha blivit om ett amorteringskrav hade införts som planerat. Detta är en relativt liten förändring, men innebär att systemriskerna ökar något snabbare. Det finns därför skäl att höja den kontracykliska kapitalbufferten för att öka motståndskraften i banksystemet, och därmed förbättra möjligheterna att hantera eventuella problem.

Finansinspektionen anser att ett amorteringskrav bör införas snarast för att hantera riskerna kopplade till hushållens skuldsättning. Ett sätt att införa ett amorteringskrav vore genom att regering och Riksdag ger Finansinspektionen ett tydligt bemyndigande som gör att kravet kan införas, om än något senare än vad som föreslagits. Om ett införande kan ske inom en relativt snar framtid bedömer Finansinspektionen att svenska banker i hög grad kommer att fortsätta att anpassa sig mot ett kommande krav. Därmed skulle effekterna av ett kortsiktigt uppskjutande av kravet på kredittillväxten bli mindre än vad som nämns ovan.

¹¹ FI (2014), *Stabiliteten i det finansiella systemet*. Publicerad på fi.se den 10 december 2014. Se även FI (2015), *Förslag till nya regler om krav på amortering av bolån*. Publicerad på fi.se den 11 mars 2015.

¹² FI (2015), *Beslut om kontracykliskt buffertvärde*. Publicerad på fi.se den 17 mars 2015, FI Dnr 15-3226.

Sammanfattningsvis bedömer Finansinspektionen att systemriskerna kopplade till finansiella obalanser har ökat något, både jämfört med september 2014 när bufferten sattes till 1 procent och jämfört med första kvartalet 2015 när Finansinspektionen beslutade att lämna bufferten oförändrad. Kredittillväxten har accelererat, bostadspriserna ökar snabbt och det finns en risk att frånvaron av ett amorteringskrav kan bidra till en något högre kredittillväxt. Samtidigt har utlåningen till icke-finansiella företag återhämtat sig, vilket Finansinspektionen tidigare bedömt vara ett hinder för ett högre buffertvärde. Finansinspektionen föreslår därför att det kontracykliska buffertvärdet ska höjas till 1,5 procent.

3 Konsekvenser

Finansinspektionen redogör nedan för de konsekvenser som följer av det föreslagna specifika buffertvärdet som beslutas. Avsnittet inleds med en redogörelse för vilka företag som omfattas och därefter en beskrivning av konsekvenserna för dessa företag. Vidare beskrivs konsekvenserna för konsumenter, investerare och samhällsekonomin. Slutligen beskrivs konsekvenserna för Finansinspektionen.

3.1 Konsekvenser för företagen

3.1.1 Berörda företag

Det kontracykliska buffertvärdet ska användas vid beräkningen av den företagsspecifika kontracykliska kapitalbufferten. De företag som omfattas är kreditinstitut, värdepappersbolag, Svenska skeppshypotekskassan, fondbolag med diskretionär portföljförvaltning och förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIF-förvaltare) med tillstånd för diskretionär förvaltning av investeringsportföljer. Totalt berörs 89 banker, 37 kreditmarknadsbolag, 113 värdepappersbolag, 23 fondbolag med diskretionär portföljförvaltning, 16 AIF-förvaltare med diskretionär portföljförvaltning och Svenska skeppshypotekskassan, det vill säga 278 företag.

Den 8 juli 2014 publicerade Finansinspektionen på sin webbplats Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2014:12) om tillsynskrav och kapitalbuffertar (föreskrifterna om tillsynskrav och kapitalbuffertar). Enligt 9 kap. 1 § i föreskrifterna om tillsynskrav och kapitalbuffertar undantas små och medelstora värdepappersbolag, fondbolag med diskretionär portföljförvaltning och AIF-förvaltare med diskretionär portföljförvaltning från kravet att hålla en företagsspecifik kontracyklisk kapitalbuffert. Denna undantagsmöjlighet omfattar cirka 152 företag. Därtill kommer även grupper undantas om de grupperna enbart består av företag som på individuell nivå undantas från kravet. Per kvartal 1 2015 innebär det att 140 företag kommer att undantas från kravet att hålla en företagsspecifik kontracyklisk kapitalbuffert och 12 företag (7 värdepappersbolag, 4 fondbolag med diskretionär portföljförvaltning och 1 AIF-förvaltare) kommer att omfattas av kravet att hålla en företagsspecifik kontracyklisk kapitalbuffert.

3.1.2 Kostnader för företagen

En höjning av det kontracykliska buffertvärdet i Sverige till 1,5 procent får vissa konsekvenser för bankerna. Nedan redogörs för de uppskattade effekterna av ett kontracykliskt buffertvärde på 1,5 procent för de tio största svenska bankerna. Finansinspektionen har uppskattat effekterna baserat på data som avser fjärde kvartalet 2014. Beräkningarna rör gruppnivån.

Finansinspektionen har beräknat det företagsspecifika buffertriktvärdet på basis av de berörda kreditexponeringar respektive företag har rapporterat in till Finansinspektionen per helåret 2014. Den andel av de berörda kreditexponeringarna som respektive företag har i Sverige anges nedan:

- Nordea: 21 procent
- SEB: 35 procent
- Handelsbanken: 51 procent
- Swedbank: 62 procent
- SBAB: 96 procent
- SEK: 62 procent
- Länsförsäkringar: 100 procent
- Skandia: 42 procent
- Landshypotek: 99 procent
- Kommuninvest: 72 procent

För att beräkna det företagsspecifika buffertvärdet multipliceras andelen svenska berörda kreditexponeringar enligt ovan med buffertvärdet på 1,5 procent. Buffertvärden för andra länder har inte beaktats. En höjning av den kontracykliska kapitalbufferten påverkar dessutom även det särskilda kapitalkravet i Pelare 2. Detta eftersom beräkningen av det Pelare 2 baskrav som nuvarande riksviktsgolv för bolån om 25 procent resulterar i även inkluderar det kontracykliska kapitalbuffertvärdet. I tabell 3 nedan anges kapitalbehovet i kronor som blir följderna av att den kontracykliska kapitalbufferten fastställs till 1,5 procent.

3 Kärnprimärkapital för de tio största bankerna (miljoner kronor), effekt av höjning av kontracykliskt buffertvärde från 1 till 1,5 procent

	Höjning kontracykliskt buffertvärde (1,5%)	Riskviktsgolv svenska bolån (25 %)	Totalt kapitalbehov
Nordea	1 468	411	1 878
SEB	1 065	412	1 477
Handelsbanken	1 231	638	1 868
Swedbank	1 294	806	2 100
SBAB	165	236	400
SEK	271	0	271
Länsförsäkringar	300	62	362
Skandia	88	0	88
Landshypotek	100	10	110
Kommuninvest	24	0	24
Totalt	6 006	2 574	8 580

Som beskrivits ovan undantas vissa mindre företag från att behöva hålla kapital för att möta krav på en kontracyklisk kapitalbuffert. Detta innebär att dessa företag inte påverkas och därmed gynnas relativt de påverkade företagen.

I övrigt förväntas inte en höjning av det kontracykliska buffertvärdet till 1,5 procent leda till andra konsekvenser för företagen i form av till exempel administrativa eller finansiella kostnader.

3.2 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Den kontracykliska kapitalbuffertens huvudsakliga syfte är att förstärka bankernas motståndskraft och se till att banksystemet i sin helhet har tillräckligt med kapital för att upprätthålla flödet av krediter till hushåll och företag, även när störningar i det finansiella systemet skulle kunna ge upphov till kreditåtstramning. En positiv sidoeffekt är att bufferten eventuellt kan hjälpa till att dämpa utlåningen i perioder med överdriven kreditillväxt.

Finansinspektionen beslöt i september 2014 att aktivera den kontracykliska kapitalbufferten och fastställde buffertvärdet till 1 procent givet de då rådande ekonomiska företutsättningarna. Detta buffertvärde kommer att tillämpas av de berörda företagen från och med den 13 september 2015. Beslutet att aktivera och fastställa den kontracykliska bufferten har förstärkt det svenska banksystemets motståndskraft i och med att bankerna redan har tagit höjd för detta kommande kapitalkrav. En höjning av bufferten skulle öka motståndskraften i banksystemet ytterligare och bidra till ett stabilare finansiellt system i Sverige.

Högre kapitalkrav på bankerna höjer generellt kostnaden för de berörda företagen. Ett argument som diskuteras i detta sammanhang är att bankerna då måste kompensera sig för kostnadshöjningen genom att ta ut högre priser i konsumentledet. Detta behöver inte nödvändigtvis vara fallet. Ett företag kan välja att absorbera en kostnadshöjning i stället för att vältra över kostnaden på

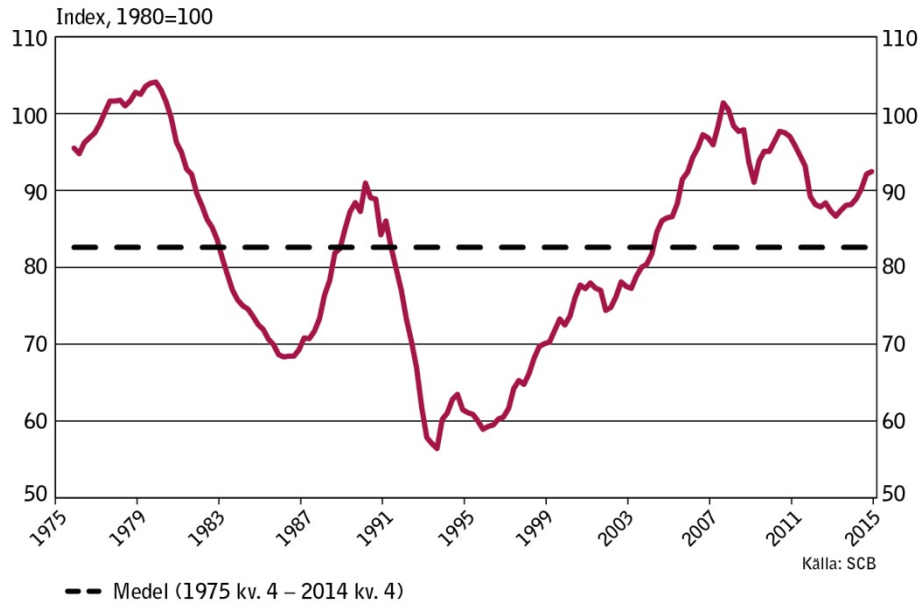
sina kunder, i synnerhet när företaget agerar i en marknad som karakteriseras av effektiv konkurrens. Men även för det fall bankerna skulle välja att föra vidare till konsumenterna de kostnader som en höjd kontracyklisk buffert medför bedöms effekten vara liten. Finansinspektionens beräkningar, gjorda utifrån mycket konservativa antaganden, visar att en höjning av det kontracykliska buffertvärdet till 1,5 procent skulle ge upphov till en effekt på bolåneräntan om maximalt 0,01-0,02 procentenheter (1-2 baspunkter). En sådan räntehöjning skulle ytterst marginellt dämpa kreditefterfrågan och efterfrågan i ekonomin som helhet.

3.3 Konsekvenser för Finansinspektionen

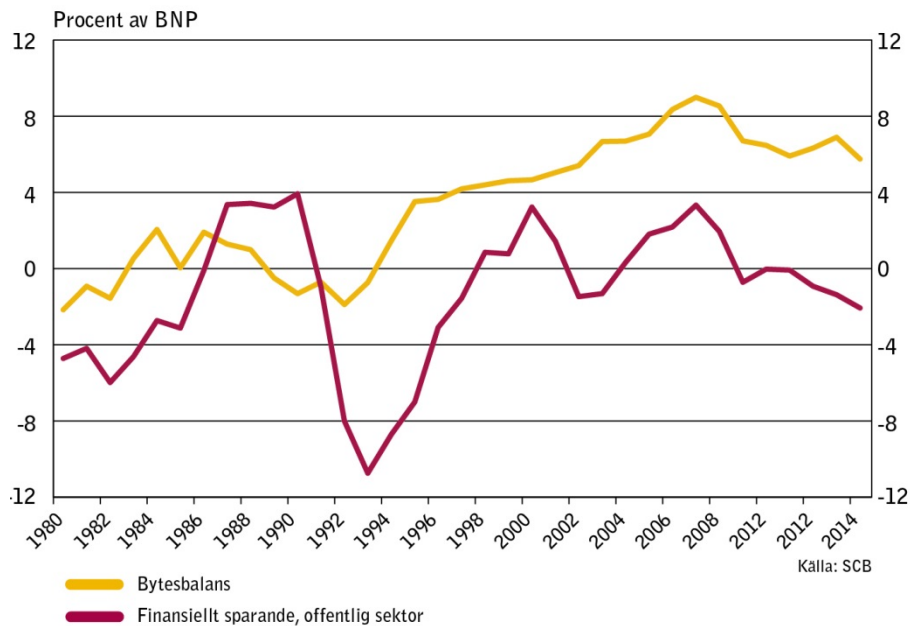
Finansinspektionen bedömer och fastställer det kontracykliska buffertvärdet för Sverige på kvartalsbasis. I detta arbete ingår att bevaka och analysera en rad olika relevanta indikatorer, beräkna kreditgapsindikatorn och i övrigt göra en samlad bedömning utifrån både kvalitativa och kvantitativa resonemang vid beslut om buffertvärdet. Finansinspektionen utför redan dessa arbetsuppgifter inom ramen för dess löpande arbete avseende kapitalkraven för svenska finansiella institut och finansiell stabilitet. En höjning av bufferten medför därmed inte några ytterligare kostnader för myndigheten.

Bilaga 1

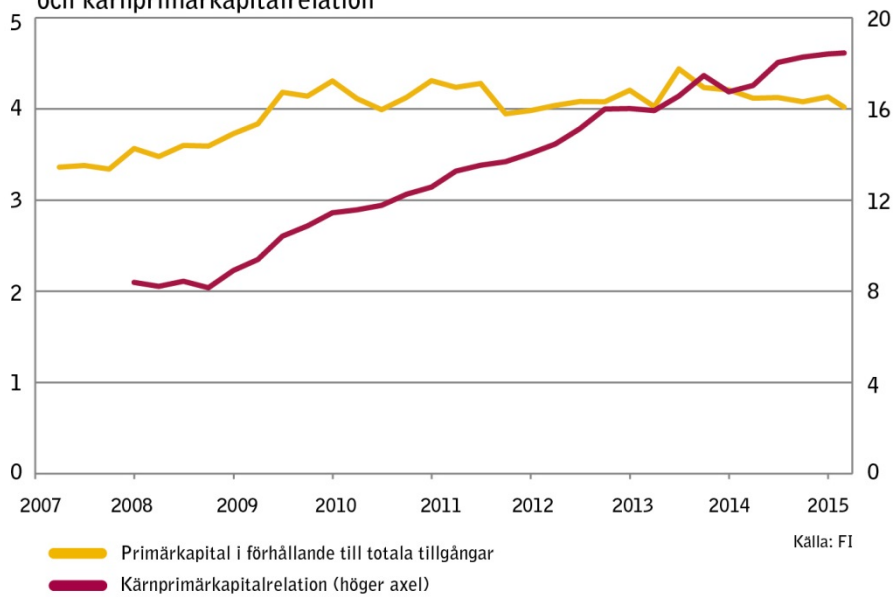
B 1.1 Huspriser i förhållande till disponibel inkomst

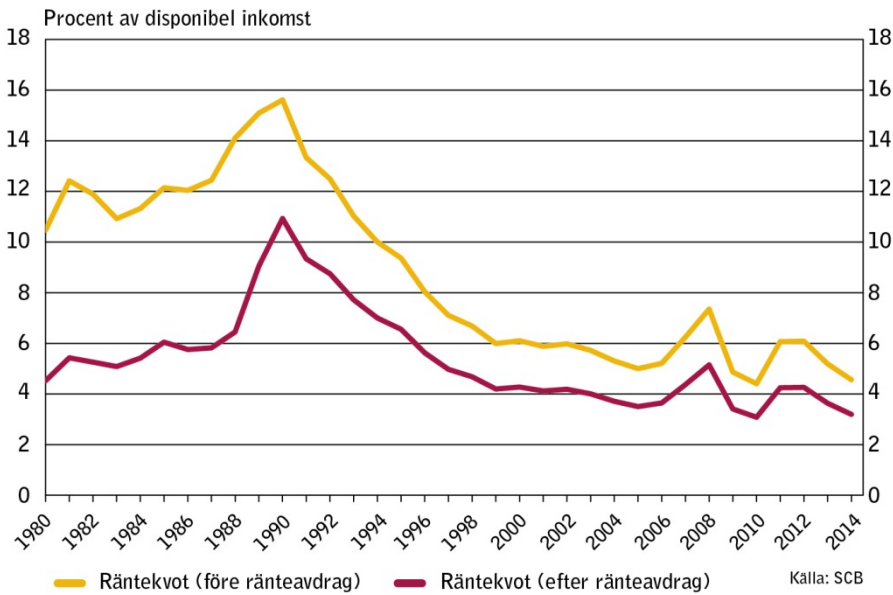
B 1.2 Bytesbalans och finansiellt sparande i offentlig sektor

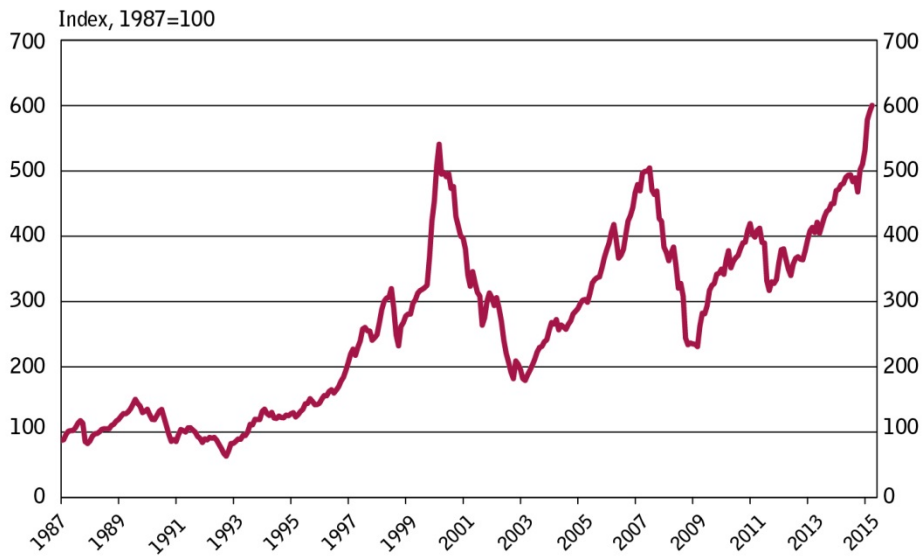
B 1.3 Primärkapital i relation till totala tillgångar och kärnprimärkapitalrelation

B 1.4 Hushållens räntekvot

B 1.5 Reala aktiepriser

Anm. Reala aktiepriser har beräknats genom att dividera OMX med KPIF.

Källa: SCB och Reuters Ecowin